ŠKOLA - KLÍČ K ŽIVOTU
ZŠ M. Choceňského

ŠKOLNÍ PREVENTIVNÍ STRATEGIE

v oblasti prevence rizikového chování

2023-2026

PŘI TVORBĚ ŠKOLNÍ PREVENTIVNÍ STRATEGIE VYCHÁZÍME Z PLATNÉ LEGISLATIVY NA ZÁKLADĚ POKYNŮ MŠMT

(ŠPS je 4letá, každé 2 roky se bude aktualizovat)

- Zákon č. 472/2011 Sb., **o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů**
- Zákon č. 563/2004 Sb., **o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů**
- Zákon č. 333/2012 Sb., **o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních**
- Zákon č. 59/2023 Sb., **o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek**
- Zákon č. 203/2019 Sb., **o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže**
- Zákon č. 363/2021 Sb., **o sociálně-právní ochraně dětí**
- Vyhláška MŠMT č. 116/2011 Sb., **o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních**
- Vyhláška č. 48/2005 Sb., **o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky**
- Vyhláška MŠMT č. 317/2005 Sb., **o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditačních komisí a kariérním systému pedagogických pracovníků**
- Metodický pokyn **Ministryně školství mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních**
- Metodické doporučení **k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže** (MŠMT č.j.: 21291/2010-28)
- Metodický pokyn ministra školství, mládeže a **tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení** č.j. 24246/2008-6
- Metodický pokyn k **výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance** č.j. 14 423/1999-22
- Metodický pokyn k jednotnému **postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví** č.j. 10 194/2002-14
- Metodický pokyn k zajištění **bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních** č.j. 37 014/2005-25

- **Spolupráce škol a předškolních zařízení s Policií ČR** při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané
  č.j. 25 884/2003-24

- Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019–2027

- Strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže Pardubického kraje 2020-2027

- Národní strategie primární prevence a rizikového chování dětí a mládeže 2019-2027

- Zásady přístupu k dětem, žákům, studentům s PAS v rámci vzdělávacího procesu.

A) ZMAPOVÁNÍ SITUACE PRO VYTYČENÍ CÍLŮ

Škola a její blízké okolí

Základní škola Mistra Choceňského je škola s více než stoletou tradicí a sídlí v krásné historické budově nedaleko centra města Choceň. V hlavní budově jsou umístěny třídy od 4.-9. ročníku. Součástí budovy je i školní klub, který pečuje o žáky před a po vyučování. V odloučeném pracovišti v Kollárově ulici jsou umístěny třídy 1.-3. ročníku (učebny, šk. družina, šk. jídelna, tělocvična, šk. zahrada). Převážná většina žáků dojíždí z okolních obcí.

Dotazníková šetření na naší škole

- SWOT ANALÝZA (2010, 2016)
- Dotazník NÁVYKOVÉ LÁTKY (2010)
- Dotazník O SEXUALITĚ (2011)
- Dotazník KLIMA ŠKOLNÍ TŘÍDY (2012)
- Dotazník k inkluzi na školách v Pardubickém kraji (2016)
- Klima třídy (4.-9. ročník) - 2023

Informace od učitelů

- učitelé prvního nemají kabinety a neustále se střetávají ve sborovnách tzn. velké množství negativních jevů je po upozornění kolegů vyřešeno neprodleně (třídní učitel, výchovný poradce, školní psycholog, školní metodik prevence)
- sdělování informací o rizikovém chování žáků kdykoliv na provozních poradách

- hodiny pro třídu (poznání třídního kolektivu, navázání přátelské atmosféry)
- podchycení aktivit, sledování zájmů žáků
- častá komunikace se žáky, zájem o jejich problémy, naslouchání
- poznávání žáků i v jiném než školním prostředí
- uplatnění koníčků žáků
- informace o životě tříd (co nás zajímá, otázky a odpovědi, naše starosti a radosti aj.)
- zachycení škodlivých a nebezpečných signálů

Informace od rodičů

- pravidelné třídní schůzky
- individuální konzultace
- dáno rodičům telefonní číslo (email) třídního učitele (a naopak) pro řešení neodkladných záležitostí i mimo pracovní dobu
- besedy a dny pro rodiče
- seznámení rodičů s hlavními zásadami „Školní preventivní strategie“
- získávání rodičů ke spolupráci při naplňování volného času žáků
- seznámení rodičů s postupem školy v případě zneužívání návykových látek
- spolupráce s okresním protidrogovým koordinátorem, s kurátorem pro mládež, navázání kontaktu se společenskými organizacemi (ČČK, hasiči, ochránci přírody aj.)

Informace od žáků

- schránka důvěry, online schránka důvěry
- možnost kontaktovat učitele kdykoliv
- informovanost o rizikovém chování celoročně, možnost diskuse

Další vzdělávání ped. pracovníků v oblasti primární prevence

- využívání nabídky školení pořádaných PPP a dalšími institucemi, využití poznatků v praxi, předání informací svým kolegů
- využívání literatury, internetu, online semináře

Školní klima

- vylepšování školního prostředí, zlepšení estetické úrovně výzdobou žákovskými pracemi

- volná přístupnost školního hřiště
- možnost využití hřiště o velké přestávce
- potírání šikany
- koordinace činnosti pedagogů
- zdůraznění všeho pozitivního - zásluh, úspěchů v reprezentaci třídy, školy, zveřejňování a odměňování úspěšných žáků (školní rozhlas, nástěnky, vysvědčení – spolupráce se sdružením rodičů)
- vysledování a odstraňování nepříznivých vlivů působících na žáky
- vytváření pozitivních vztahů mezi staršími a mladšími žáky – žákovský parlament

Informace z vyhodnocení preventivního programu rizikového chování realizovaných na škole v uplynulých letech

Za problémy v oblasti primární prevence považuji

a) velmi závažné

- agresivní a vulgární chování žáků ke spolužákům, ubližování fyzické i slovní
- vandalismus – ničení školního majetku
- nebezpečné užívání mobilních telefonů a internetu
- vysokou společenskou toleranci k legálním drogám (tabák, alkohol, nikotinové sáčky, kratom, elektronické cigarety, vapování)
- absenci pocitu zodpovědnosti za vlastní zdraví
- nedostatečnou ochranu dětí před alkoholem a pasivním kouřením v rodině a na veřejnosti

b) středně závažné

- záškoláctví
- rasismus, xenofobie
- OPL
- poruchy příjmu potravy

c) méně závažné

- kriminalita a delikvence
- patologické hráčství
- rizikový sex
- domácí násilí

- týrání a zneužívání dětí

B) STANOVENÉ CÍLE ŠPS

Žáci

Dítě je odpovědné za vlastní chování a způsob života v míře přiměřené jeho věku.

- osvojení zdravého životního stylu (aktivně ho přijímat – životospráva, sportovní a kulturní aktivity)
- otevřený a být pozitivní k sociálním vztahům (spolužáci, rodiče, učitelé…)
- vyhraněný negativní vztah k návykovým látkám
- posílení duševní odolnosti vůči negativním zážitkům a vlivům, duševní hygiena
- schopnost dělat samostatná (a pokud možno správná) rozhodnutí
- schopnost řešit (nalézt) pomoc pro řešení problémů
- smysluplné aktivity mimo školu

Pedagogové

Svou osobností se pozitivně podílí na vývoji sebeuvědomění žáka a je schopen vyučovat za aktivní účasti dětí.

- práce třídního učitele s třídním kolektivem a řešení konfliktních situací mezi žáky, komunikace učitel – žák
- klást důraz na prevenci
- zavádět do výuky efektivní metody (projekty, exkurze, besedy…)
- vést žáky ke správnému využívání komunikačních a informačních technologií
- vést žáky k dodržování stanovených pravidel (pravidel školního řádu a slušného chování)
- udržování zdravého školního prostředí
- rozpoznání a zajištění včasné intervence v případech domácího násilí, týrání a zneužívání dětí, ohrožování mravní výchovy mládeže, poruch příjmu potravy

Rodiče

Zapojení rodiny i veřejnosti do prevence rizikových projevů chování, a to prostřednictvím dostatečného informování a aktivitami specificky zaměřenými na tuto cílovou skupinu.

- účast na formálních (neformálních) akcích
- zabývat se problémy svých dětí, včasná řešení problémů
- být v kontaktu s třídním učitelem

C) METODY PREVENCE

a) specifická prevence

Je specificky zaměřena na určitou cílovou skupinu a na určitou formu rizikového chování

- Všeobecná – nejeví známky rizikového chování (žáci od 1.-9.ročníku)
- Rizikové skupiny žáků – práce sociálního pedagoga

b) nespecifická prevence

Je součástí výuky a učebních osnov jednotlivých předmětů + zájmové, sportovní a volnočasové aktivity.

Financování prevence

- rozpočet školy
- granty a dotace
- vlastní

D) ÚKOLY V RÁMCI VYUČOVACÍCH PŘEDMĚTŮ

1. - 3. ročník
- moje rodina – *Prvouka*
- první pomoc, čistota a hygiena, potraviny a výživa - *Prvouka*
- naše zdraví – *prvouka*
- trávení volného času - *Čj*
- vytvoření si kladného vztahu k pohybovým aktivitám - *Tv*

4. - 5.ročník
- dopravní výchova - TU - spolupráce s BESIPEM
- výchova ke zdravému životnímu stylu, všestranný rozvoj osobností,
- vytvoření si kladného vztahu k pohybové aktivitě - *Tv*

6. ročník
- co víme o zdraví – zdraví fyzické, psychické, sociální - *Vkz*
- poruchy příjmu potravy – *Vkz*
- život ve škole – *Ov*
- domov a rodina, vzájemná spolupráce, lidské hodnoty – *Ov*
- negativní vlivy na zdraví člověka – *Vkz*
- tolerance k sexuální orientaci, sex. zneužívání – *Vkz*
- lidská práva, podobnost a odlišnost lidí – *Ov*
- šikana, domácí násilí, týrání – *Ov*
- upevňování kladného vztahu k pohybové aktivitě - *Tv*

7. ročník
- beseda na základ. publicistických, literárních, filmových děl - *Čj*
- zdravý jídelníček - *Pč*

- život mezi lidmi – *Ov*
- mezi vrstevníky, komunikace - *Ov*
- víra a náboženství – *Ov*
- cesta k demokracii – *Ov*
- ochrana obyvatel za mimořádných událostí – *Ov*
- upevňování kladného vztahu k pohybové aktivitě - *Tv*

8. ročník
- zdravý jídelníček - vyuč. Pč
- osobnost žáka – *Ov*
- sociální vztahy – *Ov*
- listina základních práv a svobod – *Ov*
- kladný vztah k pohybové aktivitě – *Tv*
- životní cíle a plány - *Et*

9. ročník
- ideální rodina – *Ov*
- osobní bezpečí – *Ov*
- lidská společnost a násilí – *Ov*
- problémy současného světa, mezinárodní terorismus – *Ov*
- návykové látky, drogy, doping ve sportu - Che
- kladný vztah k pohybové aktivitě – *Tv*
- interpersonální a sociální empatie – *Ev*
- řešení problémů a úkolů - *Ev*

Spolupráce s institucemi a organizacemi:

- Pedagogicko-psychologická poradna Ústí nad Orlicí
- Středisko výchovné péče Mimoza
- Policie ČR, Městská policie
- Úřad práce Ústí nad Orlicí
- OSPOD – Vysoké Mýto
- MAS nad Orlicí

V Chocni dne 11.9.2023

Zpracovala: Mgr. Lucie Eliáš
metodik prevence

Příloha
Krizové plány – Základní škola M. Choceňského, Choceň

KRIZOVÉ PLÁNY - Základní škola M. Choceňského

OBSAH

1a	Nález návykové látky ve škole (drogy, alkohol)
1b	Podezření na užití návykové látky ve škole, příchod do školy pod vlivem návykové látky
1c	Podezření, že žák má u sebe NNL
2a	Nález legální návykové látky na výjezdní školní akci (alkohol)
2b	Zjištění, že žák ve škole/na školní akci kouří
3	Poruchy přijmu potravy
4a	Násilí páchané na dítěti (domání násilí, CAN, násilí páchané cizí osobou)
4b	Sexuální násilí
5a	Šikana - mapování situace
5b	Krizový plán při řešení šikany
5c	Šikana učitele
6	Kyberšikana
7	Extrémismus, rasismus, xenofobie
8	Vandalismus
9	Krádeže u žáka
10a	Pravé záškoláctví
10b	Skryté záškoláctví
11	Sebepoškozování
12	Sebevražda, úmrtí žáka/pedagoga školy
13	Afekt žáka

Přehled použitých zkratek

TU	třídní učitel
ŠPP	školní poradenské pracoviště - prev. tým: ŠMP, VP, školní psycholog,
VŠ	vedení školy (ředitel školy, zástupce ředitele)
ŘŠ	ředitel školy
ŠMP	školní metodik prevence
VP	výchovný poradce
PP	pedagogocký pracovník
PČR	Policie ČR
OSPOD	Odbor sociálně-právní ocharany dětí
PPP	Pedagogicko-psychologická poradna
SVP	Středisko výchovné péče
SPC	Speciálně pedagogické centrum
ČŠI	Česká školní inspekce
OÚ	Obecní úřad
ŠŘ	školní řád
TH	třídnická hodina
TA	třídní aktiv
NL	návykové látky
NNL	nelegální návykové látky (konopné látky, opioidy....)
ŠZ	školský zákon č. 561/2004 Sb.

PŘÍLOHY:

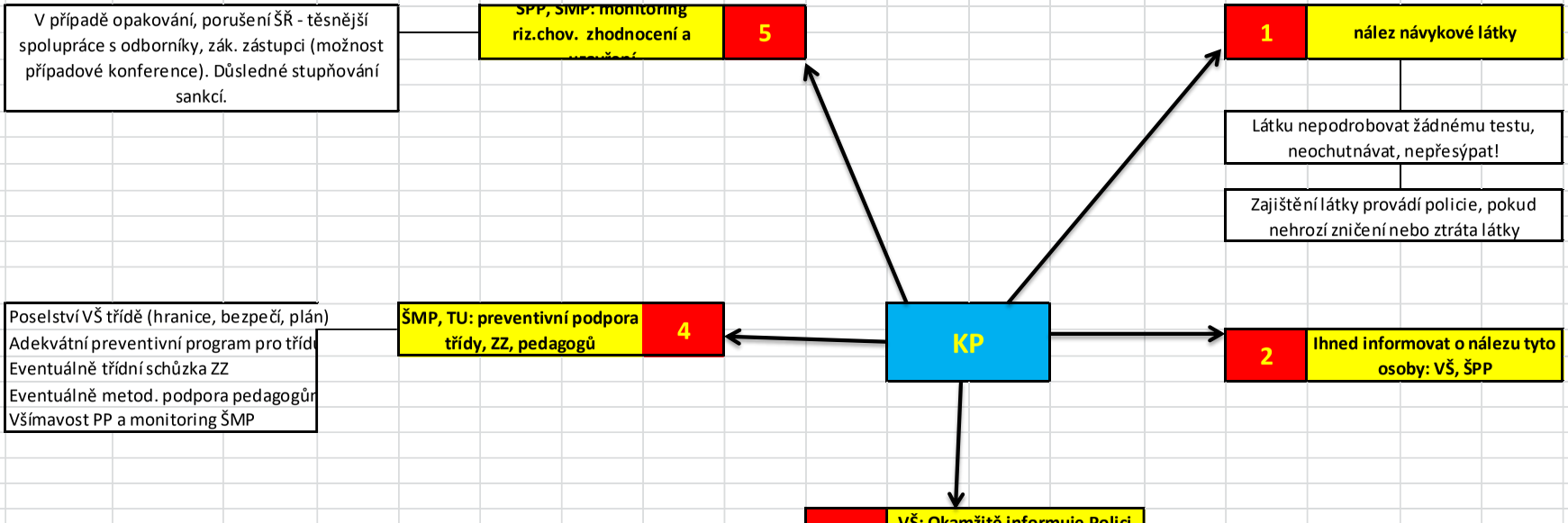
Struktura preterapeutického rozhovoru
Seznam právních předpisů se zaměřením na PPRCH

ZDROJE:

Interní materiály PPP Plzeň

KP č. 1A

Krizový plány při nálezu návykové látky ve škole

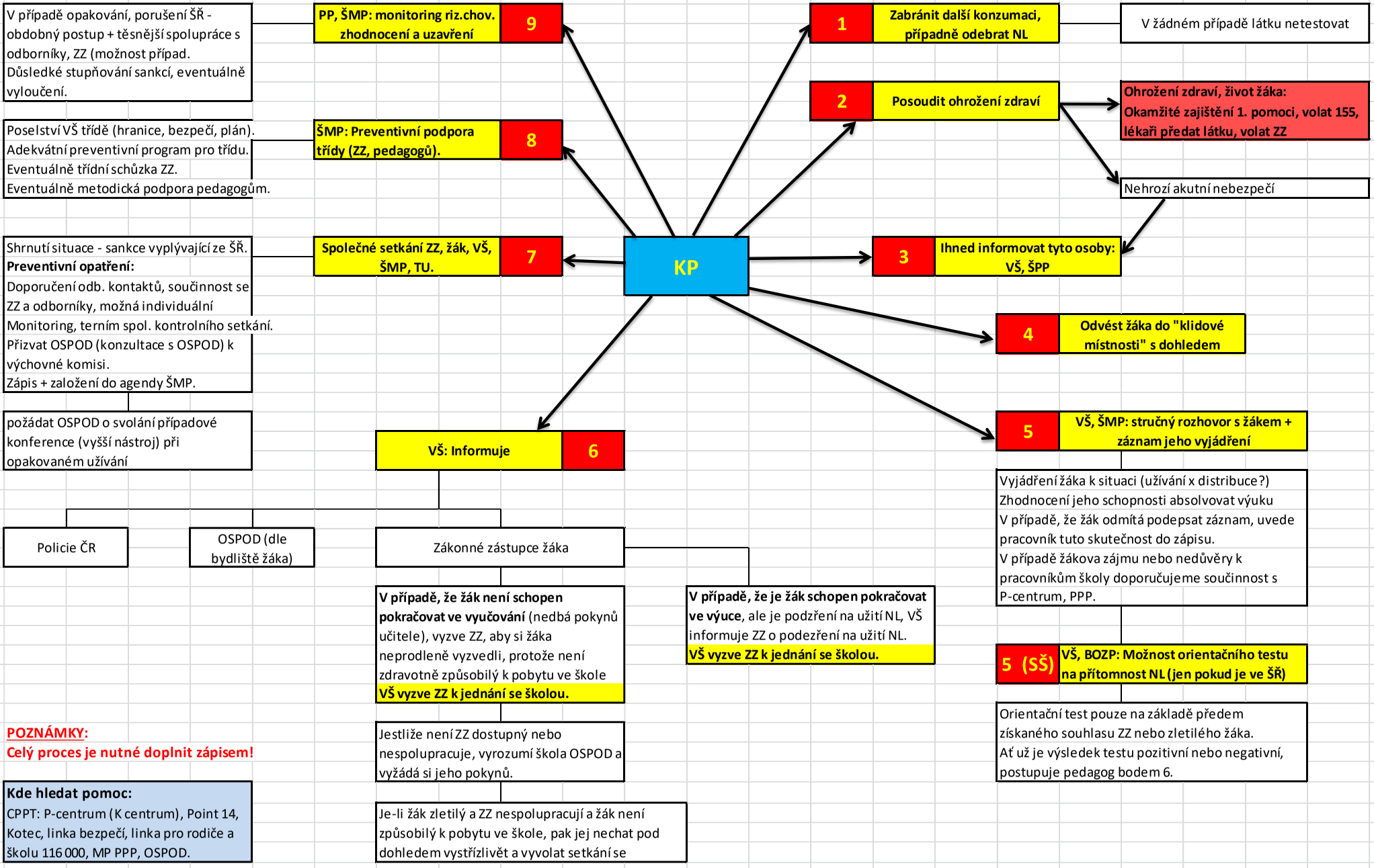

Celý proces je nutné doplnit zápisem!

Kde hledat pomoc:
CPPT: P-centrum (K centrum), Point 14, Kotec, linka bezpečí, linka pro rodiče a školu 116 000, MP PPP.

KP č. 1B

Krizový plán při podezření na užití NL žákem ve škole, nebo při jeho příchodu pod vlivem NL do školy

POZNÁMKY:

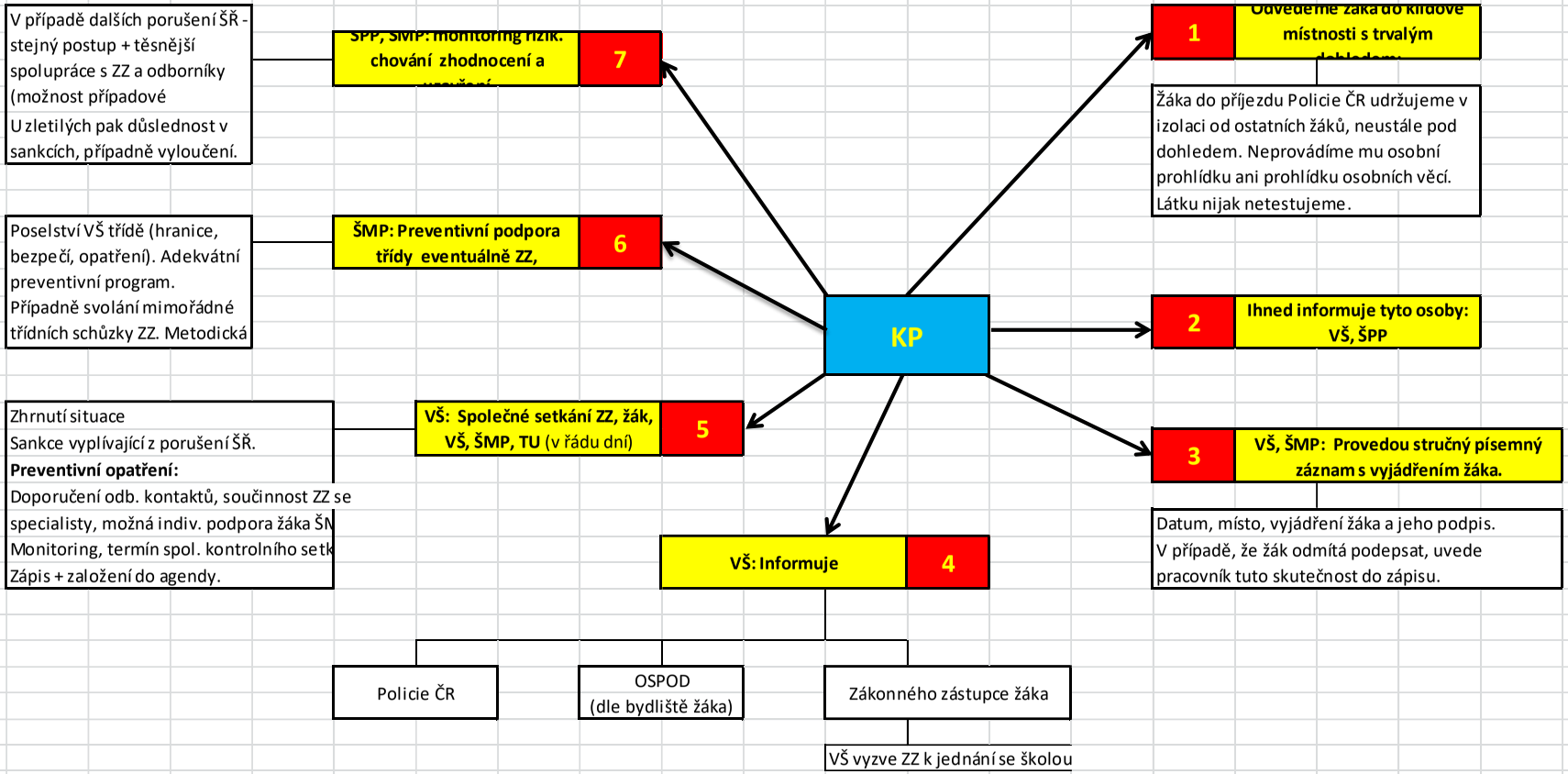
Celý proces je nutné doplnit zápisem!

Kde hledat pomoc:

CPPT: P-centrum (K centrum), Point 14, Kotec, linka bezpečí, linka pro rodiče a školu 116 000, MP PPP, OSPOD.

KP č. 1c

Krizový plán při podezření, že žák má u sebe NNL

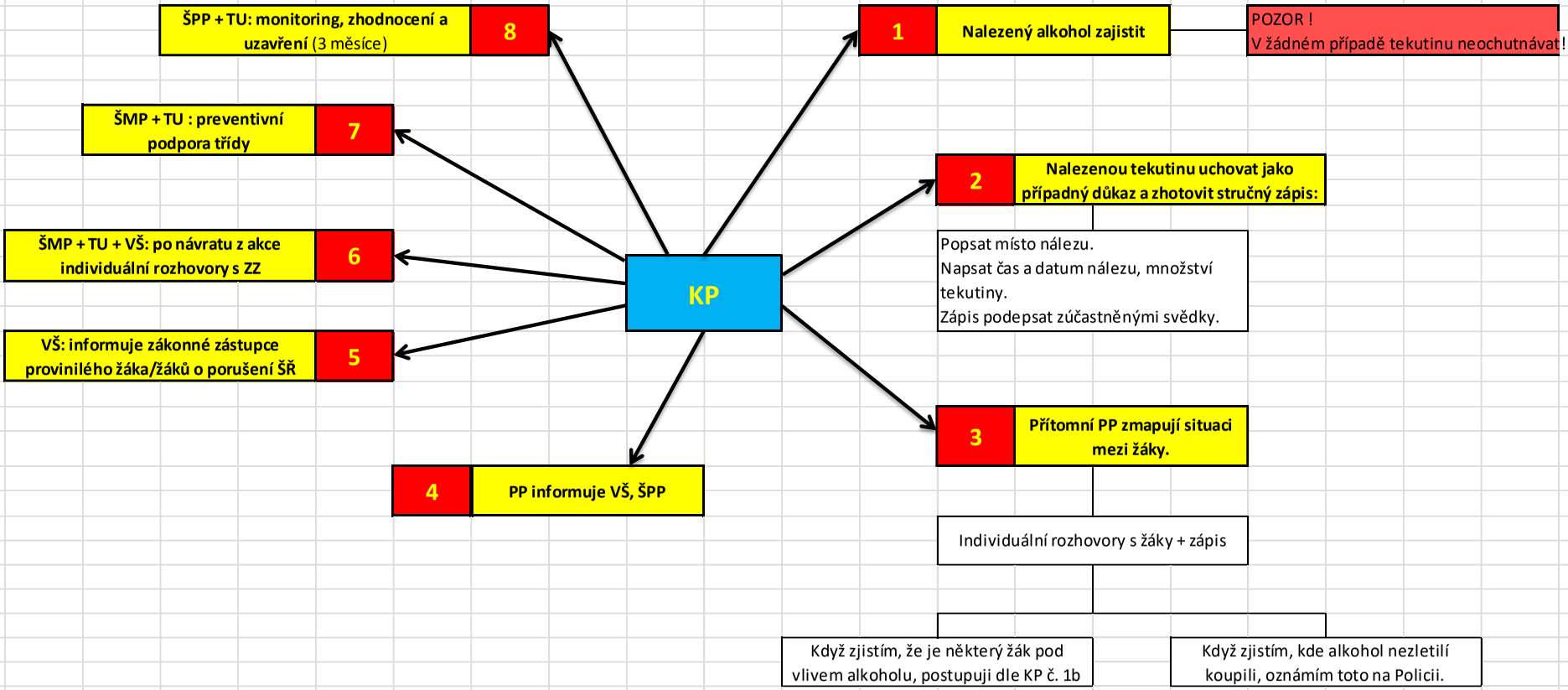
POZNÁMKY:

Celý proces je nutné doplnit zápisem!

Kde hledat pomoc:
OSPOD, CPPT: P-centrum (K centrum), linka bezpečí, linka pro rodiče a školu 116 000, MP PPP.

KP č. 2a

Krizový plán při nálezu legální návykové látky na výjezdní školní akci (alkohol)

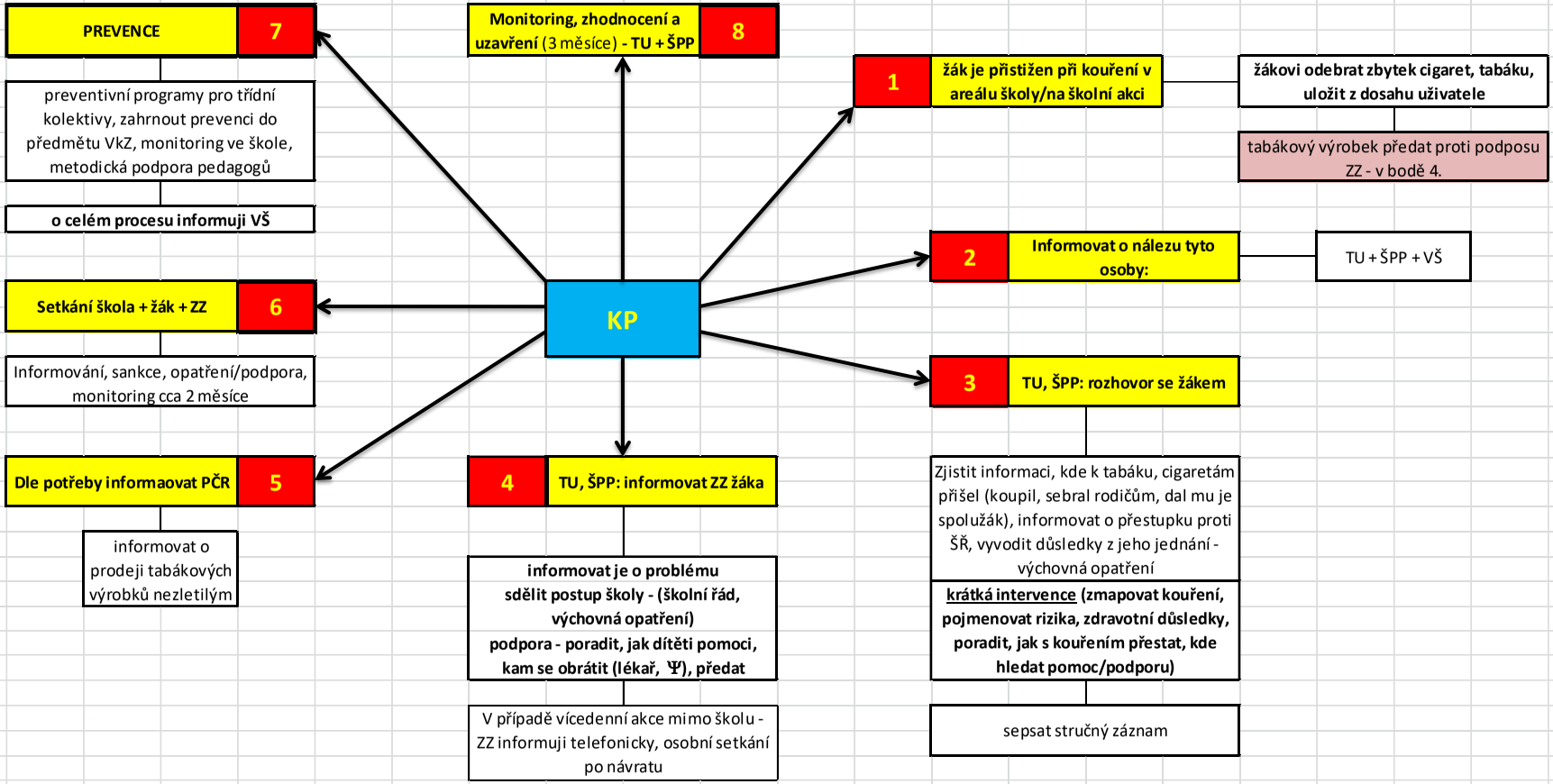
POZNÁMKY:

Celý proces je nutné doplnit zápisem!

Kde hledat pomoc:
PČR, CPPT: P-centrum (K centrum), Kotec, linka bezpečí, linka pro rodiče a školu 116 000, MP PPP.

KP č. 2b

Krizový plán při zjištění, že žák ve škole/na školní akci kouří

POZNÁMKY:

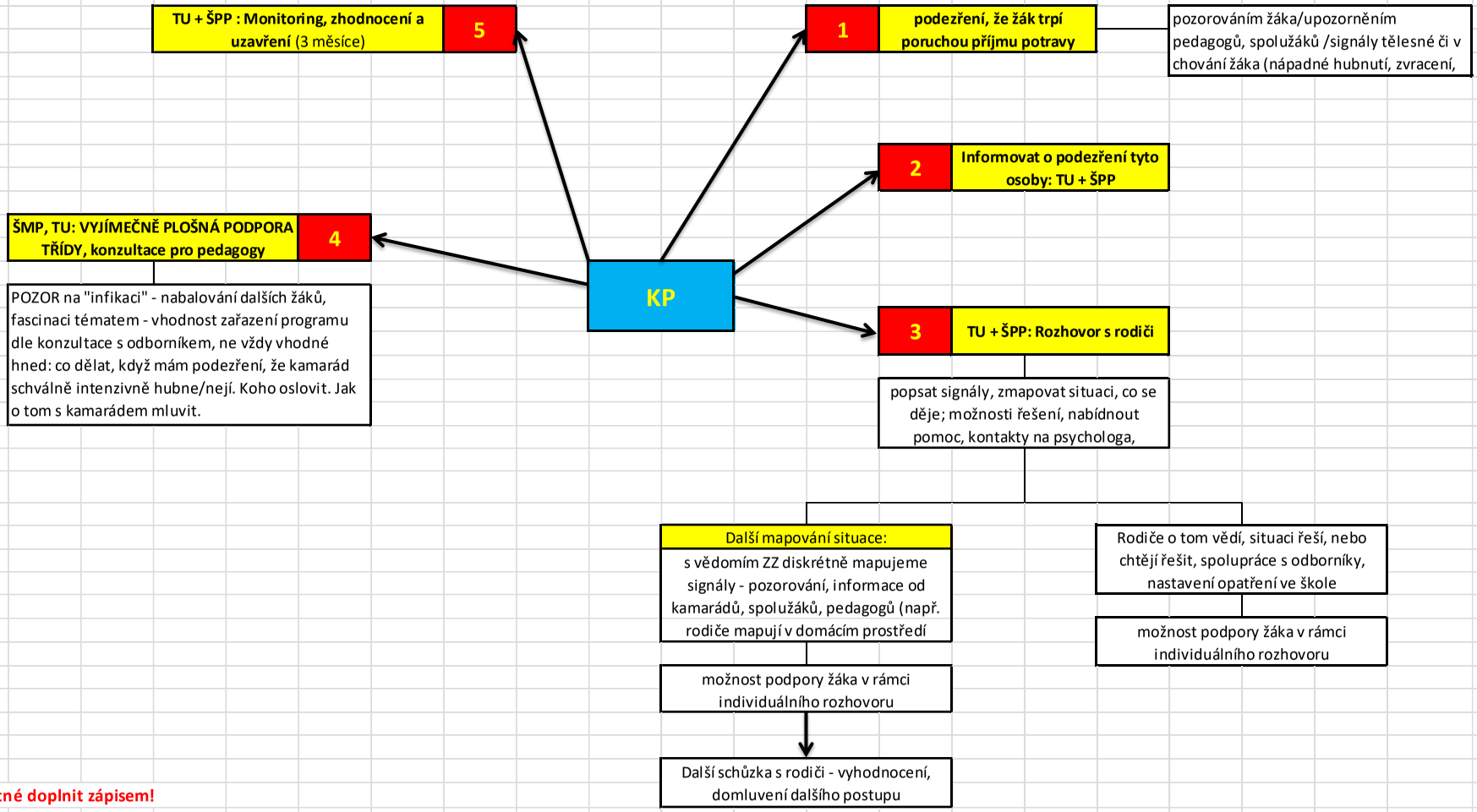
Celý proces je nutné doplnit zápisem!

Kde hledat pomoc:

P-Centrum, www.bezcigaret.cz, Národní linka pro odvykání kouření 800 350 000

KP č. 3

Krizový plán při zjištění poruch přijmu potravy
(mentální anorexie, mentální bulimie)

POZNÁMKY:

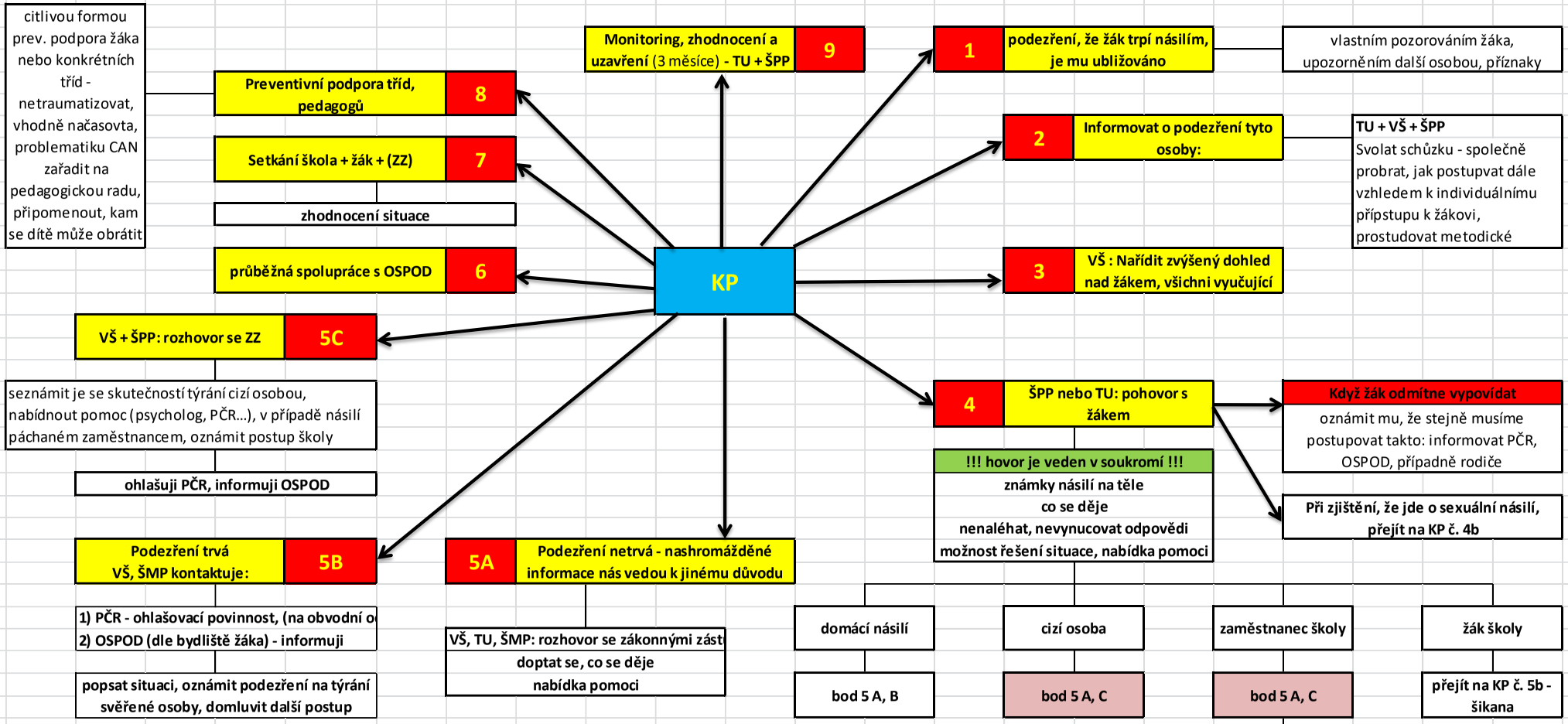
Celý proces je nutné doplnit zápisem!

Kde hledat pomoc:
Linka Anabell, STOP PPP, dětský psychiatr, PPP

KP č. 4a

Krizový pán při zjištění násilí páchaného na dítěti

(Syndrom týraného dítěte - CAN, domácí násilí, násilí páchané cizí osobou, mimo sexuálního násilí)

POZNÁMKY:

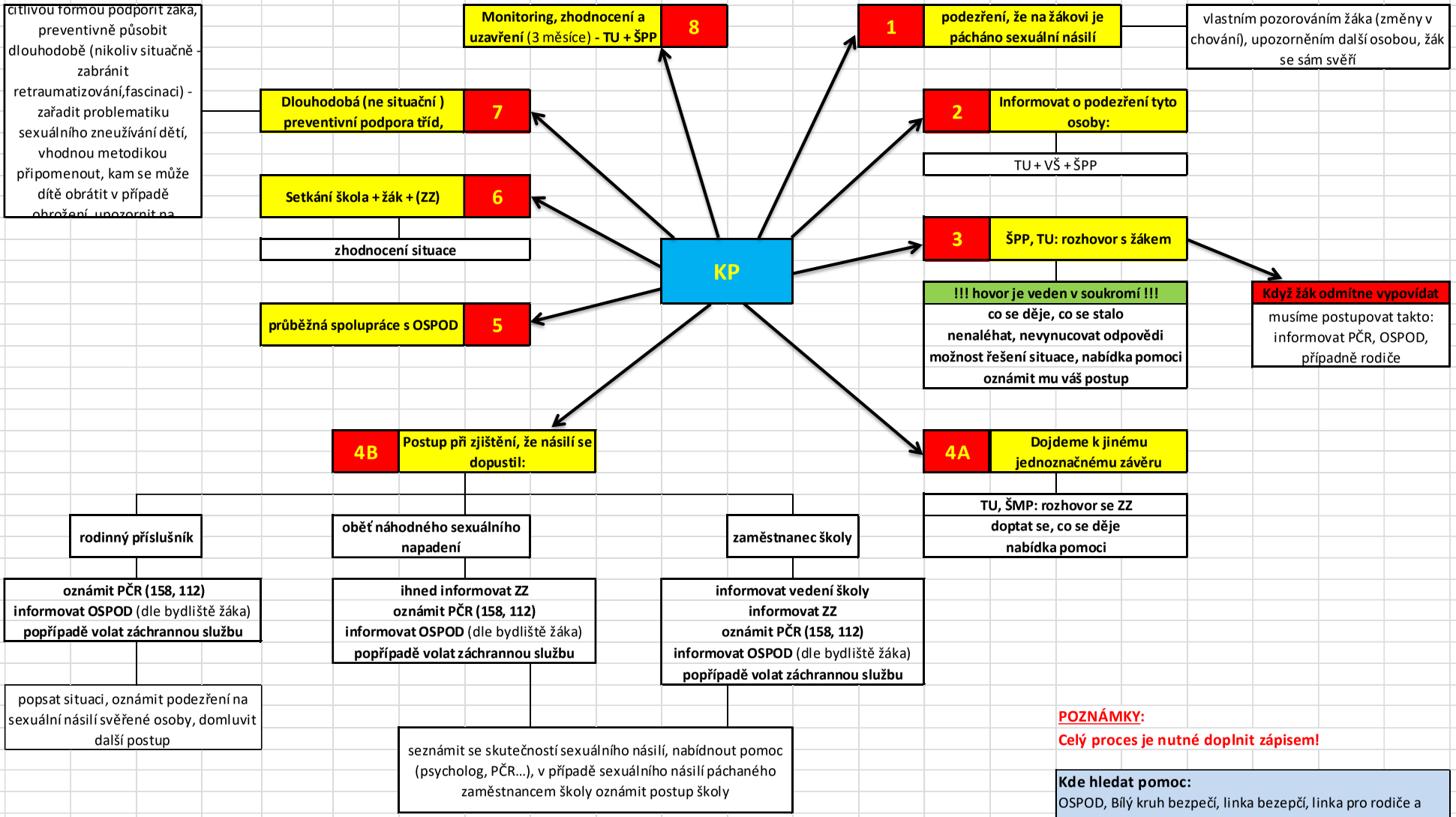
Celý proces je nutné doplnit zápisem!

Kde hledat pomoc:

OSPOD, Bílý kruh bezpečí, linka bezpečí, linka pro rodiče a školu 116 000, Intervenční centrum - Diecézní charity, ČŠI, Inspektorát práce,

KP č. 4b

Krizový plán při zjištění sexuálního násilí (sexuální násilí, syndrom CAN)

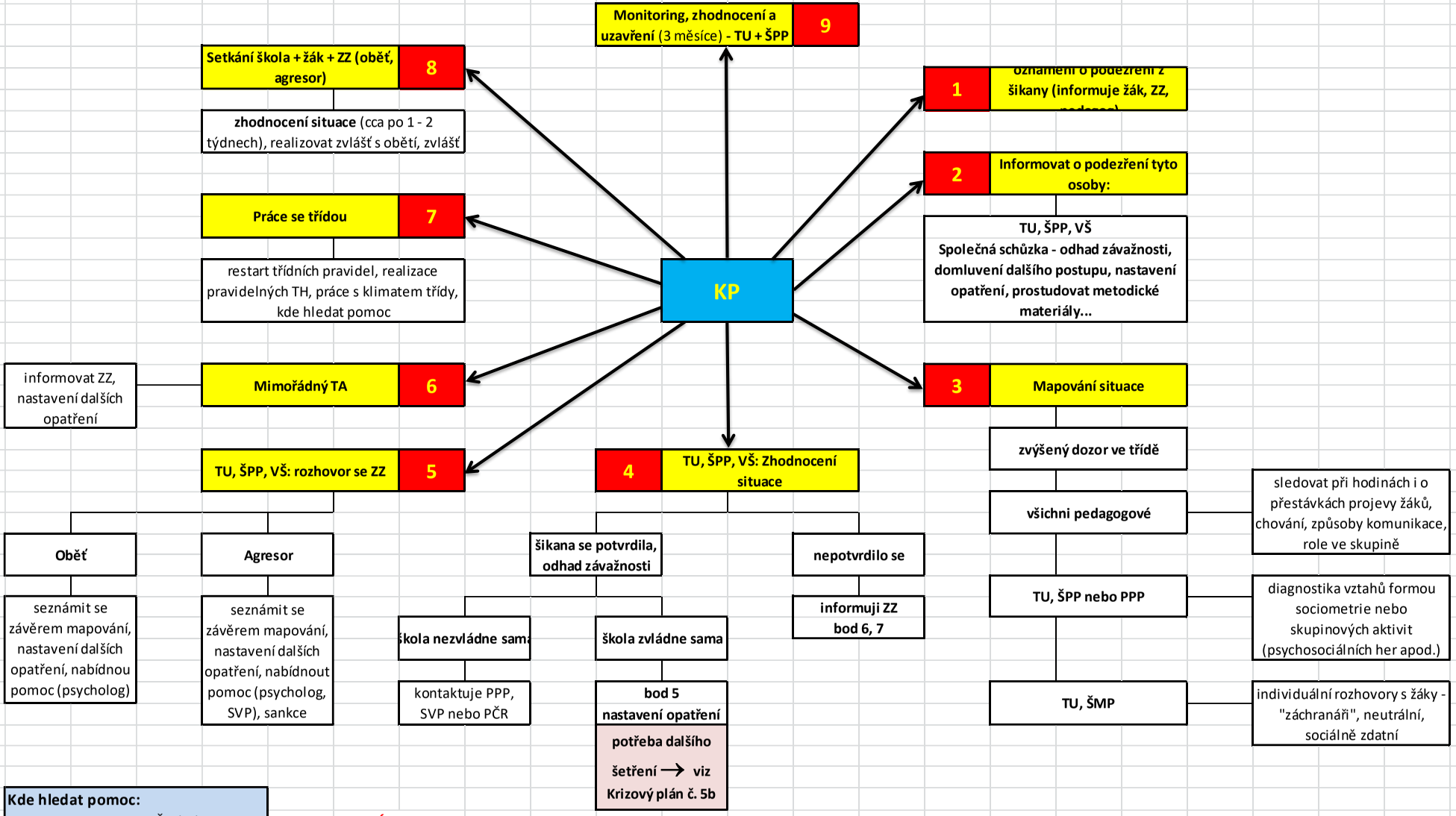
POZNÁMKY:

Celý proces je nutné doplnit zápisem!

Kde hledat pomoc:
OSPOD, Bílý kruh bezpečí, linka bezepčí, linka pro rodiče a školu 116 000,

KP č. 5a

Šikana - mapování situace

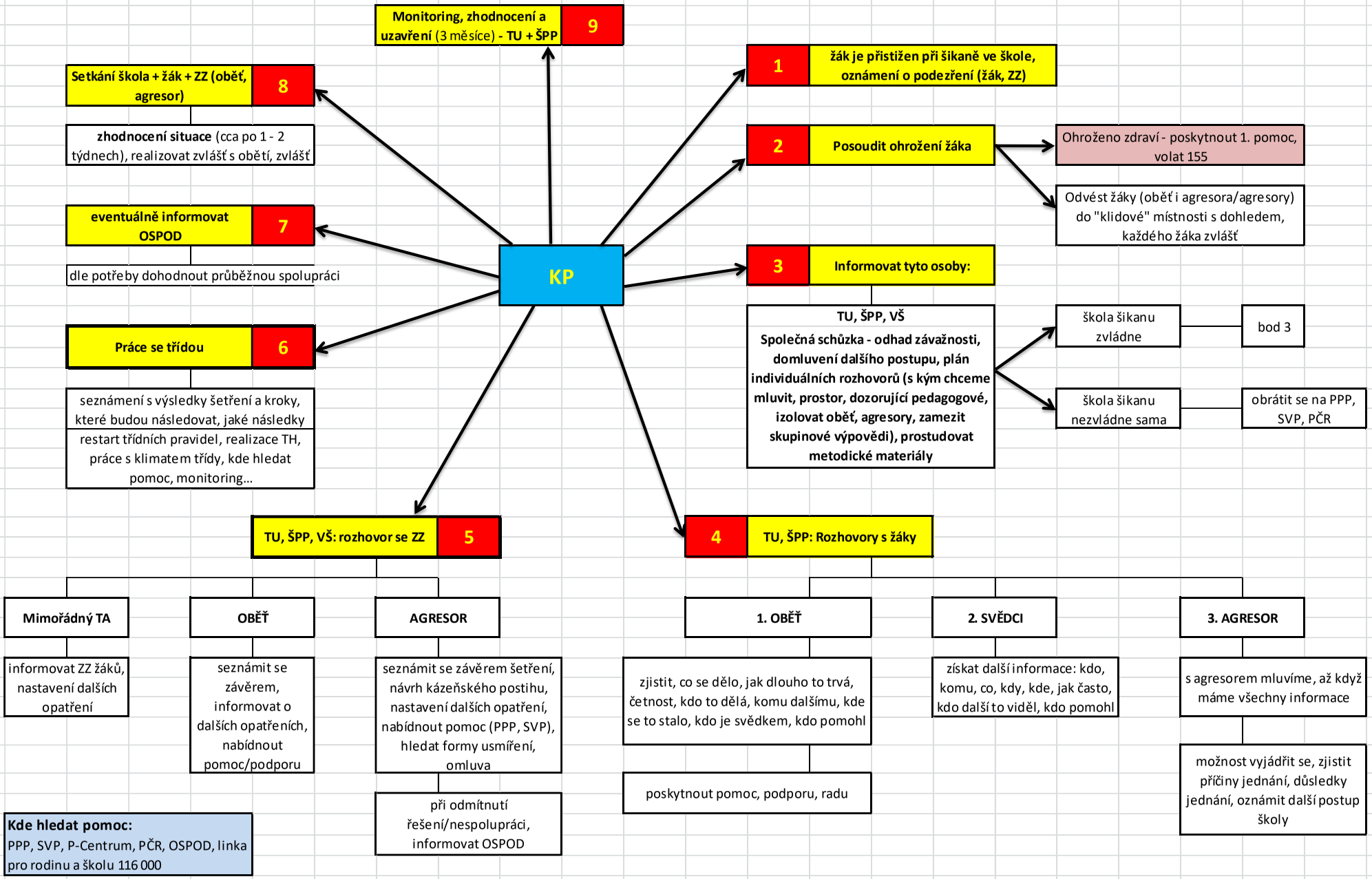
Kde hledat pomoc:
PPP, SVP, P-Centrum, PČR, linka pro rodinu a školu 116 000

POZNÁMKY:
Celý proces je nutné doplnit zápisem!

POZNÁMKA: Celý proces je nutné doplnit zápisem!

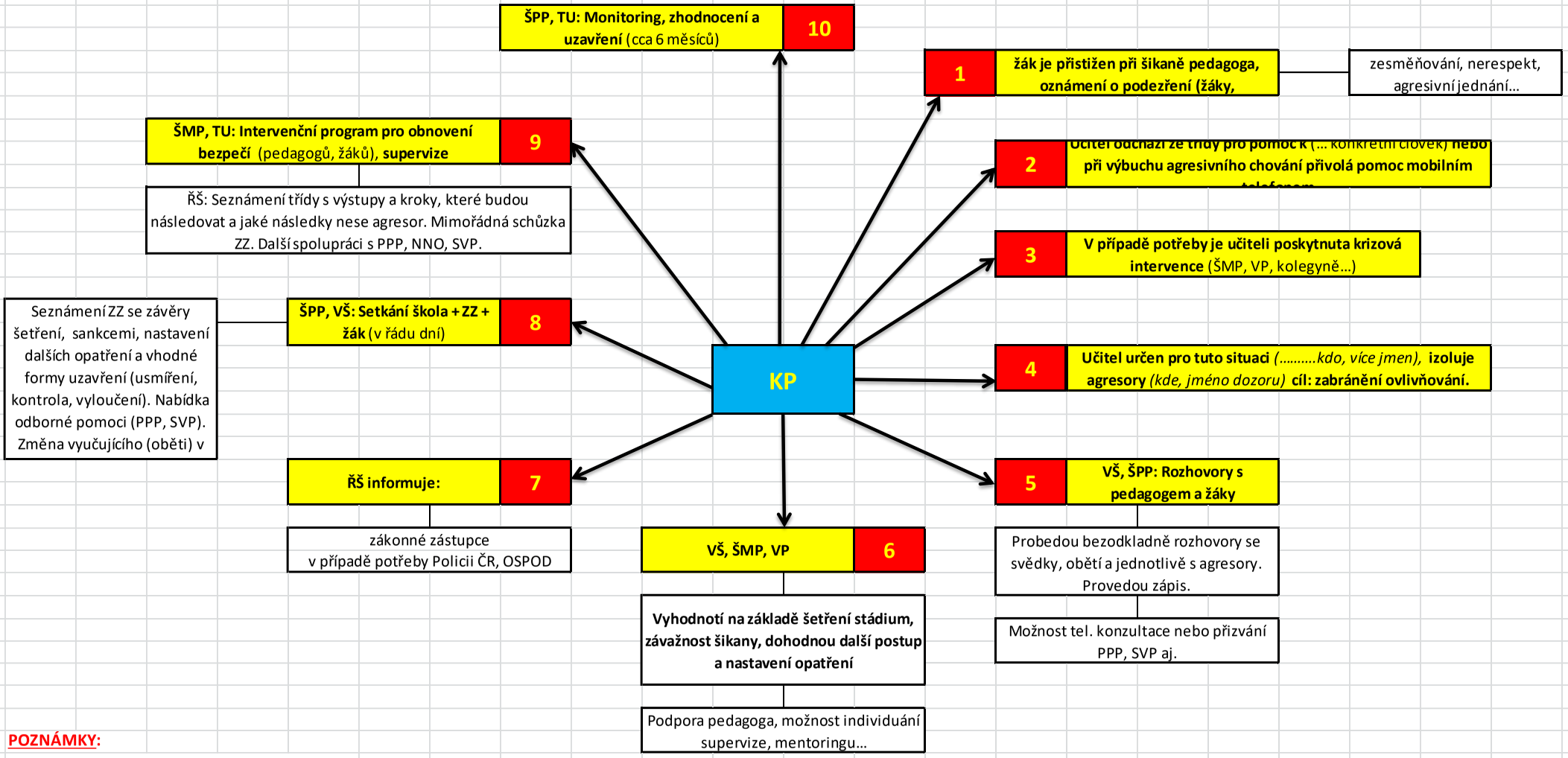
KP č. 5b

Krizový plán při řešení šikany

KP č. 5c

Krizový plán při šikaně učitele

POZNÁMKY:

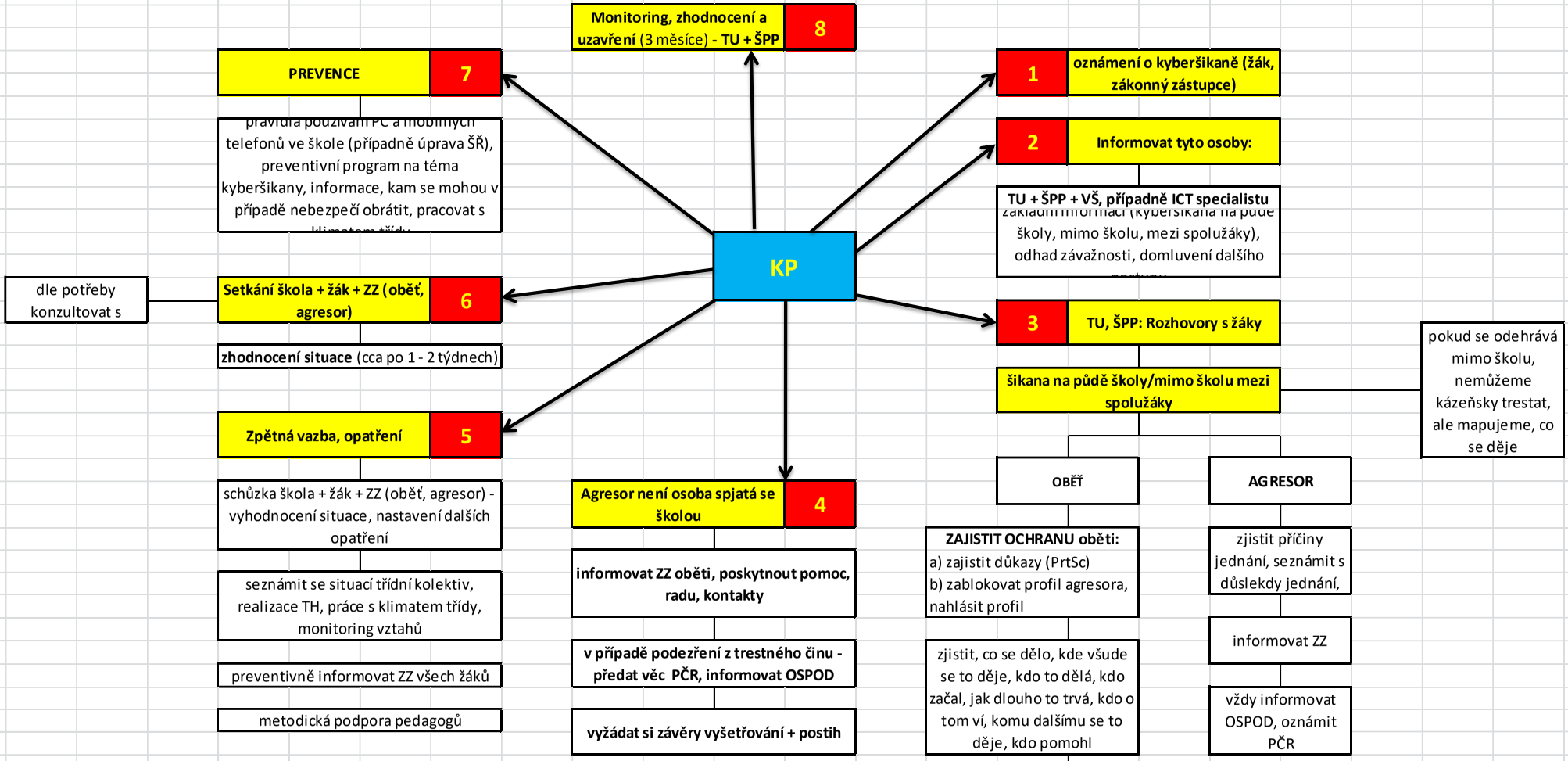
Celý proces je nutné doplnit zápisem!

Do ŠŘ upravit možnost použití mobilního telefonu v případě krizové situace.

Kde hledat pomoc:
OSPOD, PČR, SVP, P-Centrum, Linka učitelům, Diakonie západ - krizová li

KP č. 6

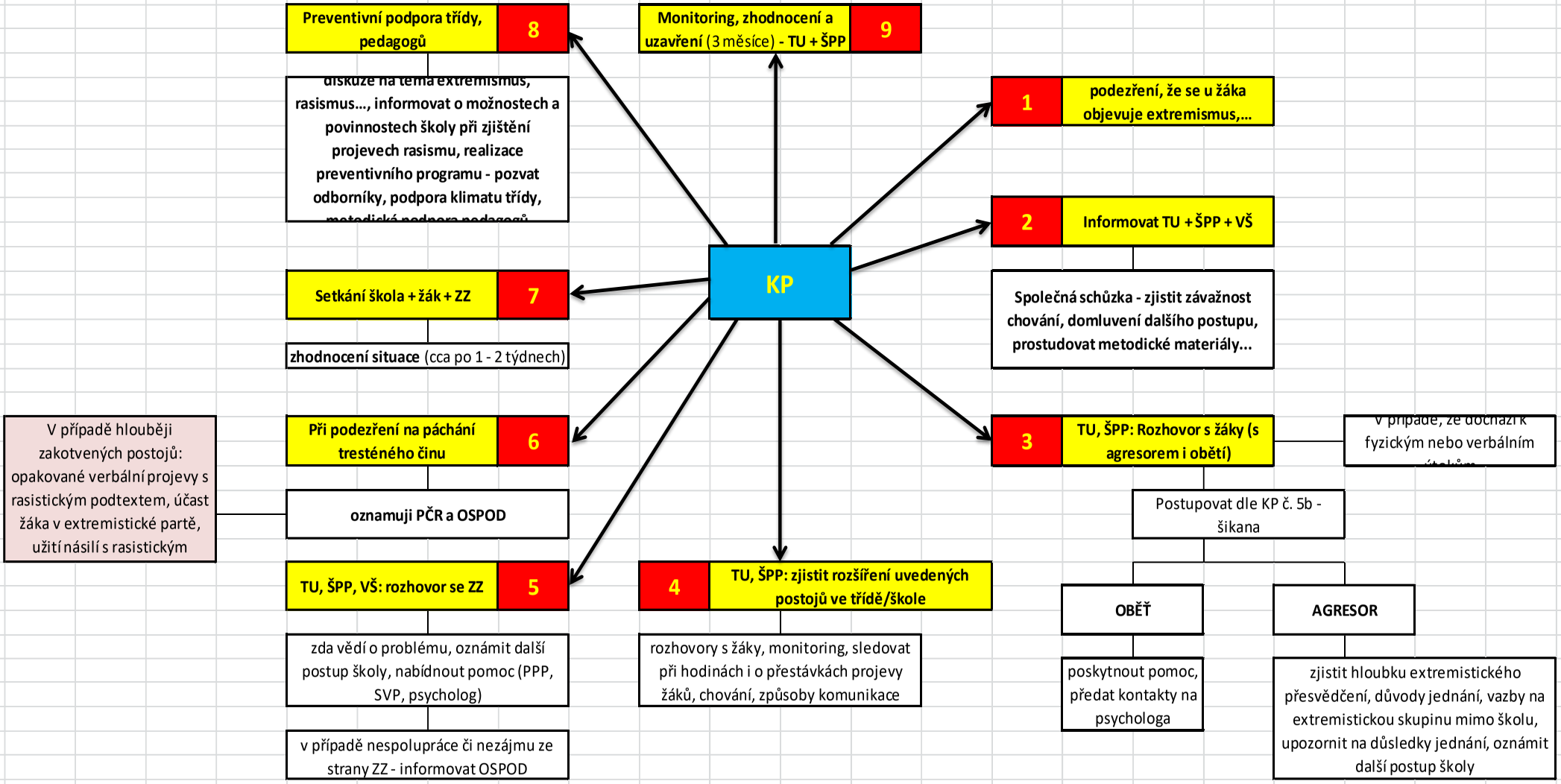
Krizový plán při kyberšikaně

Kde hledat pomoc:
PPP, SVP, P- Centrum, PČR
www.e-bezpeci.cz
www.saferinternet.cz
www.bezpecnyinternet.cz
linka bezpečí, linka pro roče a školu (116 000)

POZNÁMKY:
Celý proces je nutné doplnit zápisem!

Krizový plán při zjištění rizikového chování: extremismus, rasismus, xenofobie...

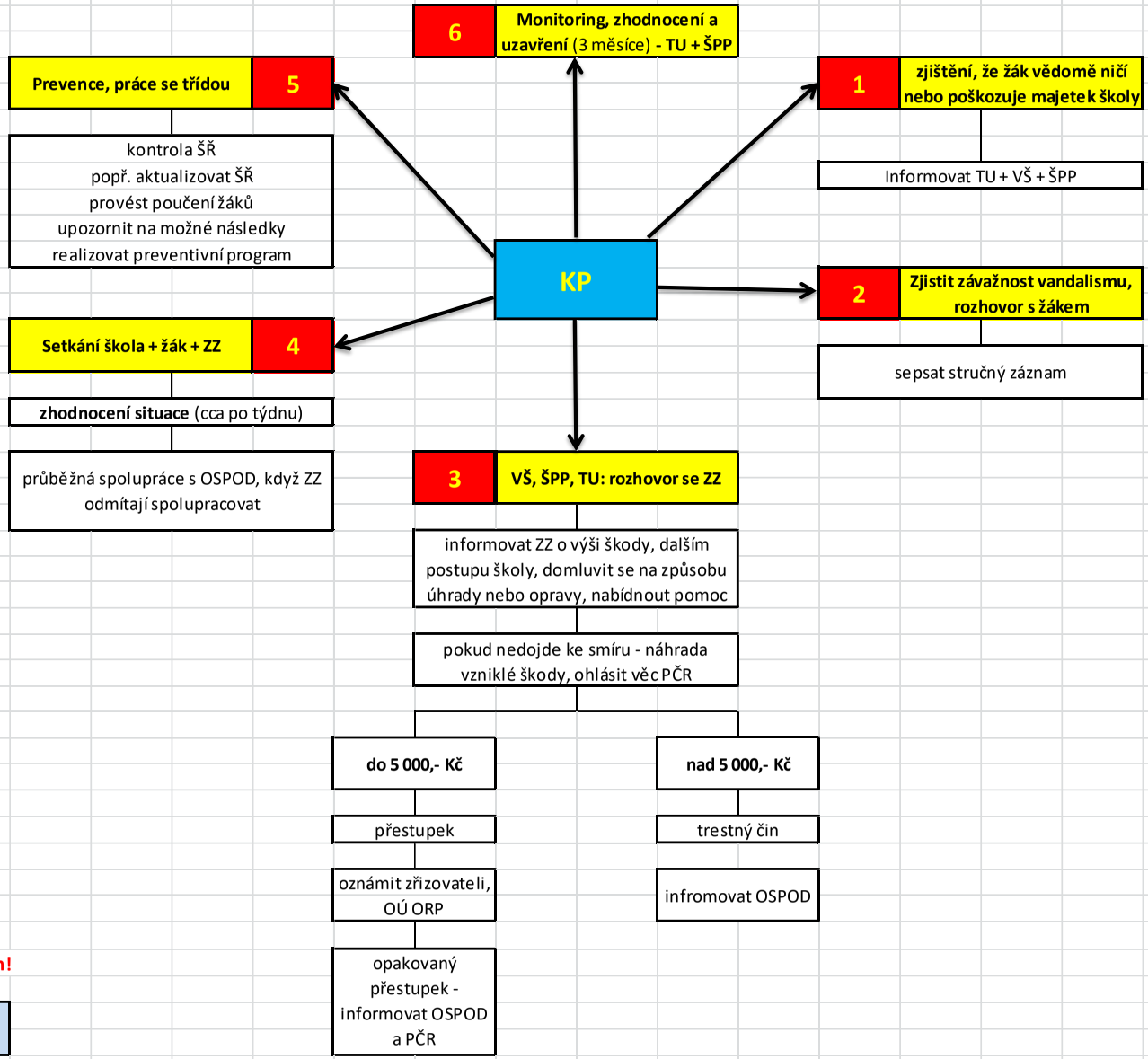

POZNÁMKY:

Celý proces je nutné doplnit zápisem!

Kde hledat pomoc:
PČR, OSPOD, PPP, SVP, P-Centrum, Člověk v tísni

Krizový plán při zjištění vandalismu u žáka

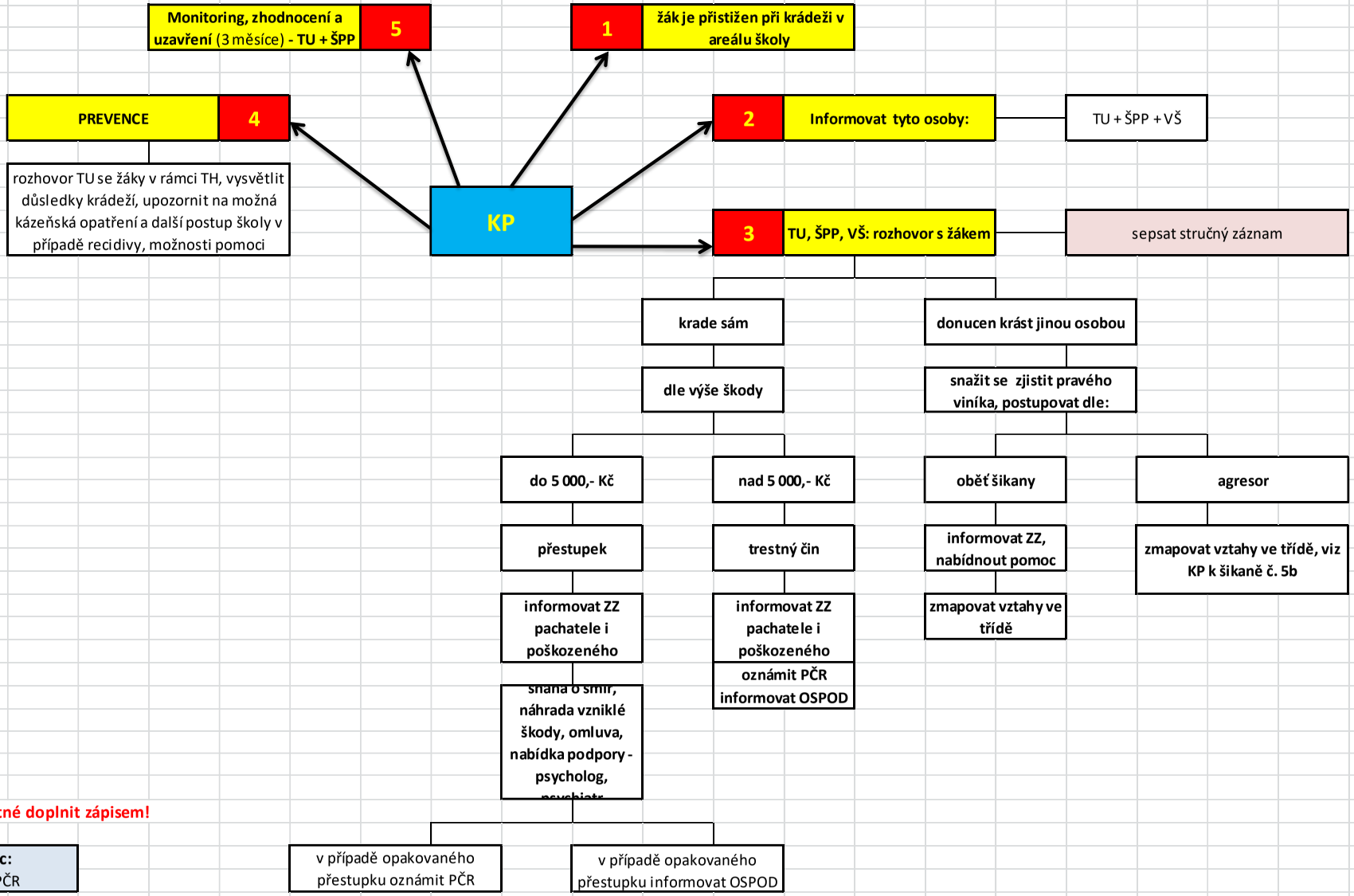
POZNÁMKY:

Celý proces je nutné doplnit zápisem!

Kde hledat pomoc:
OSPOD, PČR, PMS, SVP

KP č. 9

Krizový plán při zjištění krádeže u žáka

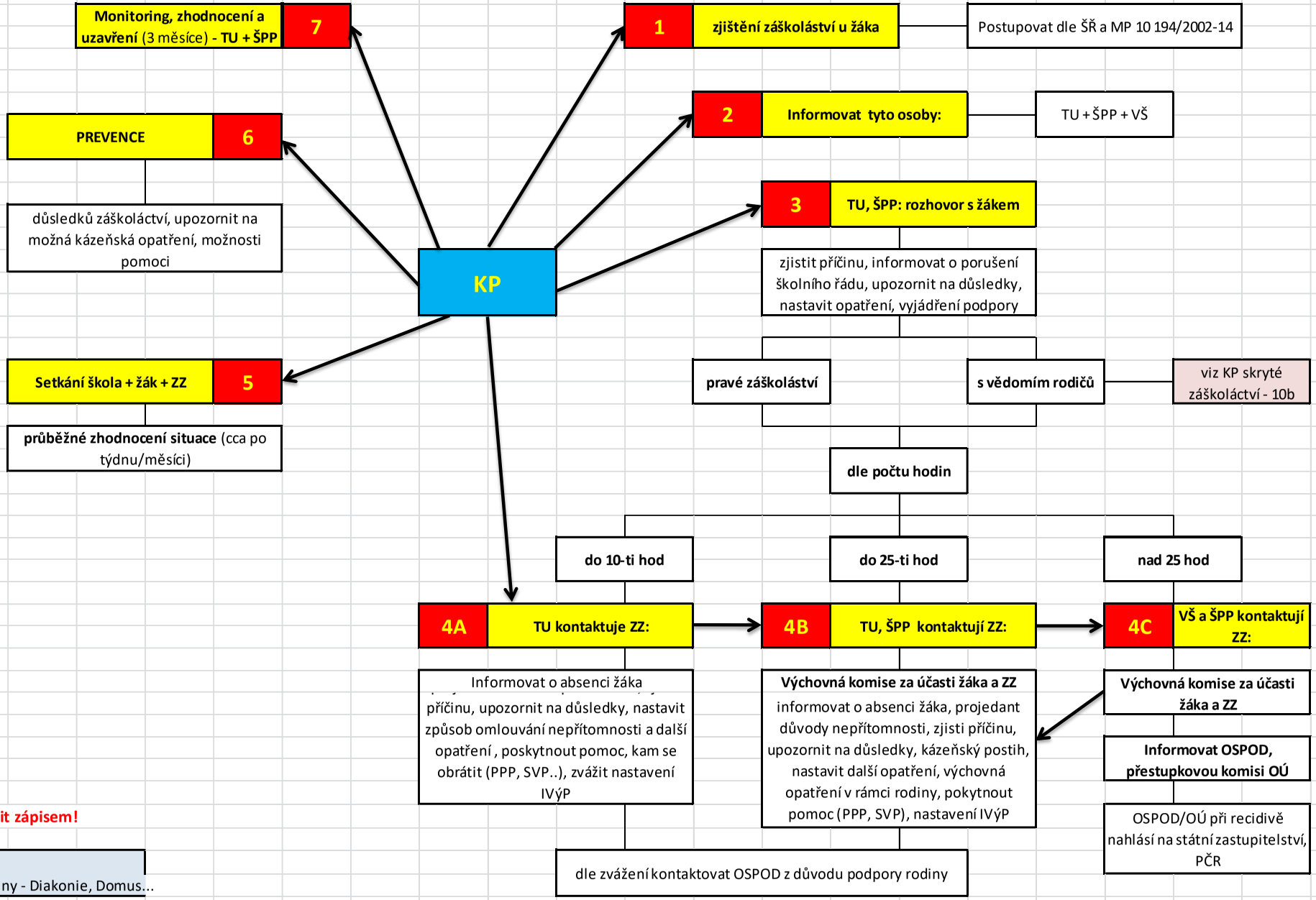
POZNÁMKY:

Celý proces je nutné doplnit zápisem!

Kde hledat pomoc:
OSPOD, PPP, SVP, PČR

KP č. 10a

Krizový plán při zjištění pravého záškoláctví

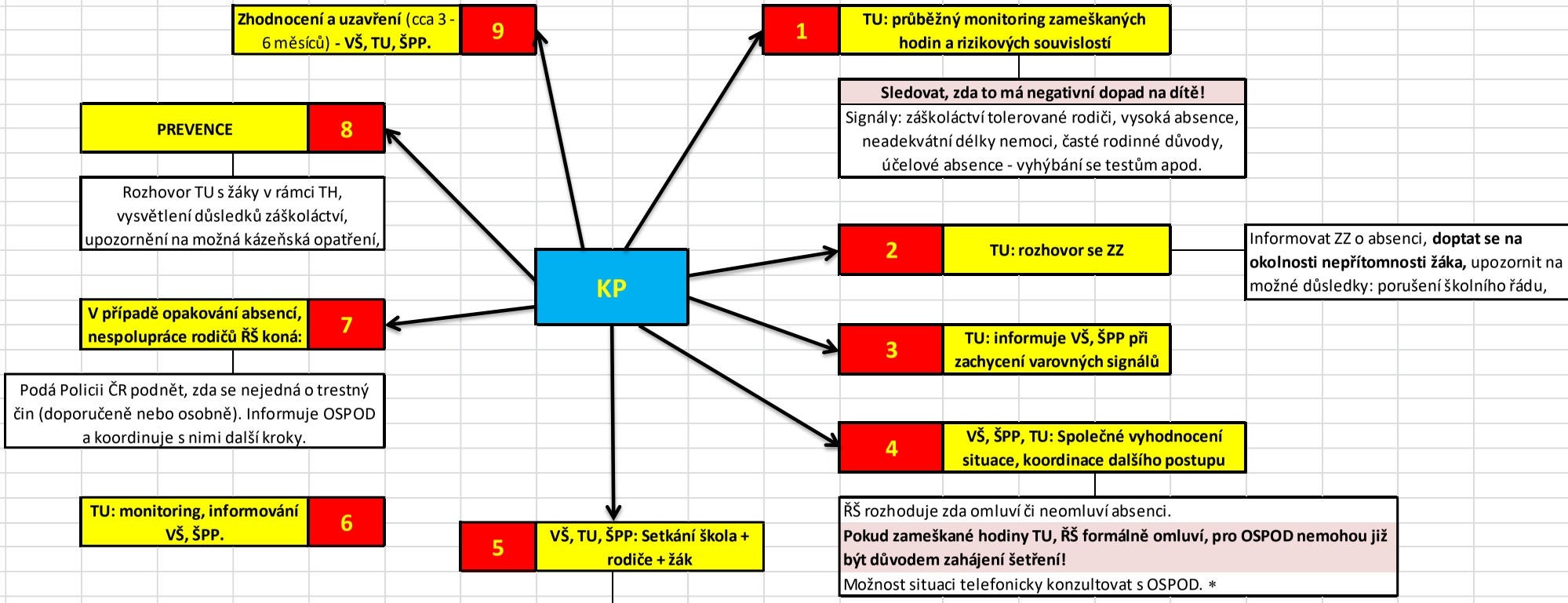
POZNÁMKY:

Celý proces je nutné doplnit zápisem!

Kde hledat pomoc:

OSPOD, PPP, SVP, Sanace rodiny - Diakonie, Domus...

Krizový plán při zjištění skrytého záškoláctví

POZNÁMKY:

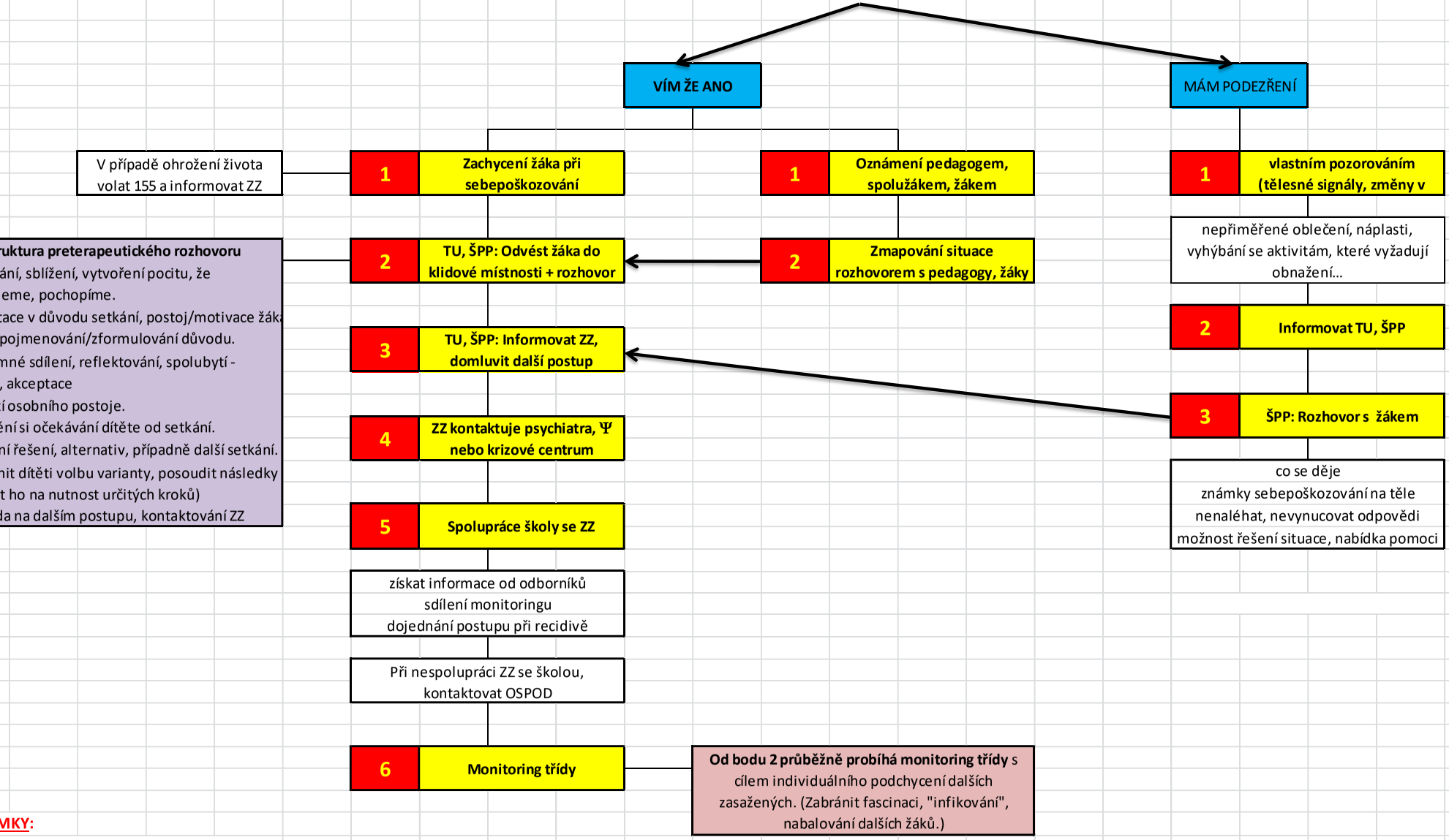
Do ŠŘ zakotvit, že škola může v některých případech požadovat jako součást omluvenky vystavené ZZ doložení nepřítomnosti žáka z důvodu nemoci/zdravotních potíží (potvrzení) ošetřujícím lékařem.

Celý proces je nutné doplnit zápisem!

Kde hledat pomoc:
OSPOD, PPP, SVP, Sanace rodiny - Diakonie, Domus

KP č. 11

Krizový plán při zjištění sebepoškozování žáka

POZNÁMKY:

Celý proces je nutné doplnit zápisem!

Kde hledat pomoc:

psychiatr, psycholog, PPP, SVP, Diakonie západ - krizové centrum, P-Cent

KP č. 12

Krizový plán při sebevraždě/ úmrtí žáka, pedagoga školy

OZNÁMENÍ

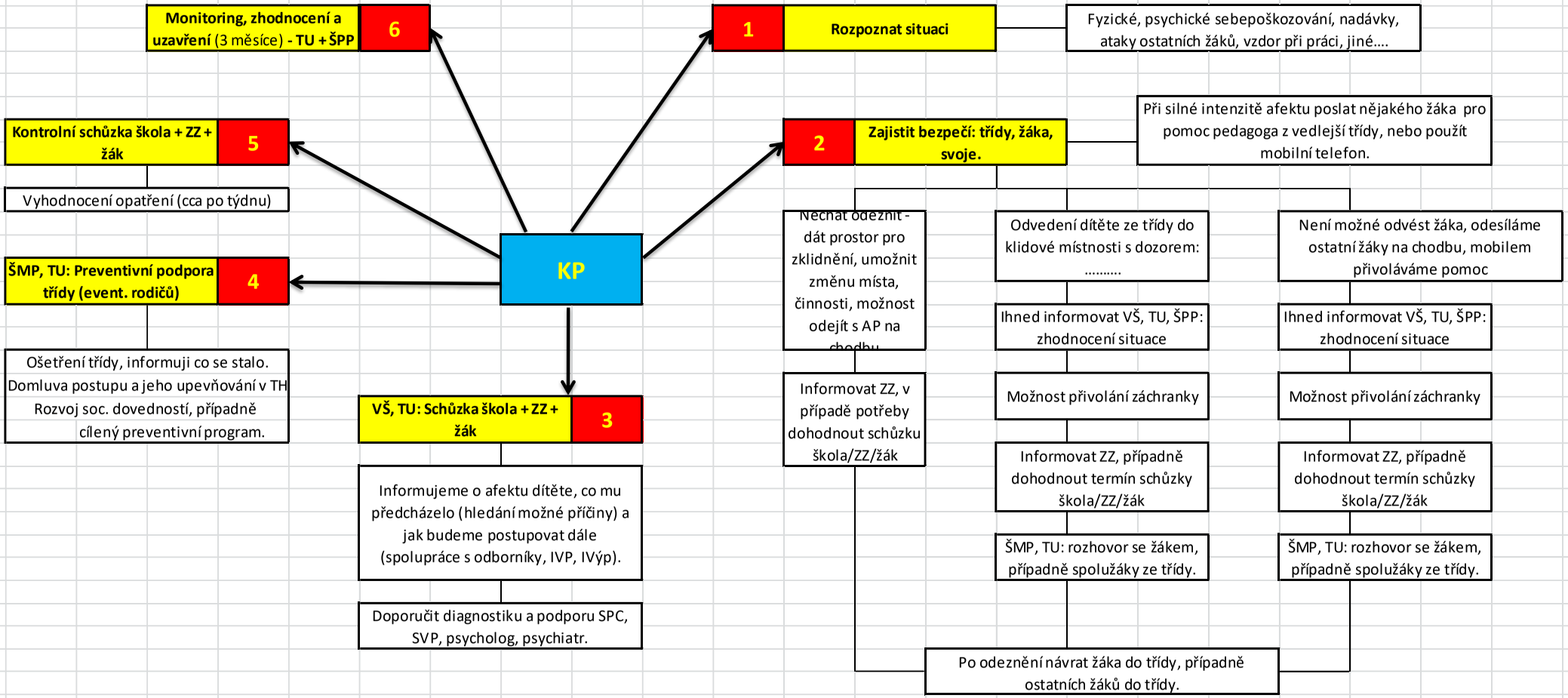
1	VŠ, ŠPP: Kontaktovat odborníky	krizové centrum, Linku bezpečí… - Dojednat další postup (práce se třídou, rituály, komunikace s rodinou, pohřeb…).
2	VŠ, ŠPP: Nabídka všem zasaženým (žák, pedagog) možnost individuálního rozhovoru	
3	ŘŠ vydá prohlášení	Ujednocení informací směrem k veřejnosti, případně deleguje osobu ke komunikaci s veřejností.
4	Zřízení pietního místa	

ÚMRTÍ NA MÍSTĚ

1	PP: volá IZS, informuje VŠ	využije krizové intervence IZS
2	VŠ, ŘŠ informuje ZZ	informuje ZZ žáků, kteří byli přítomni úmrtí
3	VŠ, ŠPP: kontaktuje krizové centrum	
4	Přítomní pedagogové zajistí bezpečí žáků	klid, prostor pro sdílení, základní potřeby
5	VŠ, ŠPP: Dle situace dojednává další postup	

Kde hledat pomoc:
PPP, Krizové centrum Diakonie Západ, Linka krizové pomoci, Linka bezpečí

Krizový plán při afektu žáka

POZNÁMKY:

Celý proces je nutné doplnit zápisem!

Do ŠŘ upravit možnost použití mobilního telefonu v případě krizové situace.

Kde hledat pomoc:
PPP, SVP, SPC, psychiatr...

Příloha č. 1 - Struktura preterapeutického rozhovoru

1) Navázání, sblížení, vytvoření pocitu, že vyslechneme, pochopíme.

2) Orientace v důvodu setkání, postoj/motivace žáka.

3) Jasné pojmenování/zformulování důvodu.

4) Vzájemné sdílení, reflektování, spolubytí - empatie, akceptace

5) Zaujetí osobního postoje.

6) Ujasnění si očekávání dítěte od setkání.

7) Hledání řešení, alternativ, případně další setkání.

8) Umožnit dítěti volbu varianty, posoudit následky (připravit ho na

9) Dohoda na dalším postupu, kontaktování ZZ